

Nr 410

Av herr Hjalmarson m. fl., *angående utformningen av skatteskalorna vid den statliga inkomstbeskattningen.*

(Lika lydande med motion nr 352 i Första kammaren)

Det sammanlagda skattetrycket i vårt land har numera nått en sådan höjd, att blott få länder i världen kan redovisa siffror av samma storleksordning. Beträffande den indirekta skatten har vi väl ännu, trots införandet av omsättningsskatt, inte nått toppen. I vissa länder har man också högre socialförsäkringsavgifter än som förekommer i Sverige. Går man emellertid till den direkta skatten synes vårt land inneha den absoluta toppnoteringen.

Dessa förhållanden är i och för sig betänkliga. Vårt land har undgått den förstörelse som drabbat flertalet med oss jämförliga länder, och vi har alltså kunnat gå in i efterkrigstiden med oförstörd produktionsapparat. Den väldiga expansionen av våra samhällsliga utgifter, utan att sålunda något nödvång kan anses ha förelegat, finner vi direkt förskräckande. Av denna anledning anser vi, att de första åtgärderna borde vara att genom en radikal begränsning av samhällsutgifterna, framför allt statens utgifter, tillse att samhällets anspråk på medborgarna väsentligt begränsades.

Sett från samhällsekonomisk synpunkt är det intet tvivel om att det särskilt är den direkta beskattningen som vållar skadeverkningar i det fall den är mycket hög. Redan 1949 års skatteutredning betonade att det dåvarande trycket av den direkta beskattningen borde mildras »främst med hänsyn till arbetsvilja och deklaramoral». Sedan dess har vissa justeringar i syfte att sänka den direkta skatten förekommit. På grund av den under 1950-talet pågående inflationen med dess oavbrutna automatiska skatteskärpningar har emellertid skattetrycket inte blivit mindre utan är i stället väsentligt högre än vid 1950-talets början.

De samhällsvådliga verkningarna av den alltför höga direkta beskattningen skärpes av det förhållandet att progressionen i våra skatteskalor synes vara en frukt mera av en önskan att åstadkomma en ändrad inkomstfördelning än av att få rimliga skattesatser resp. skatter som ur fiskalisk synpunkt är lämpligt avvägda. Förhållandet må i första hand belysas av nedanstående sammanställning, som visar det beräknade skattebortfallet för statens del, därest den maximala skatteprocenten i skatteskalorna för fysiska personer skulle sänkas i varierande omfattning. Beräkningarna utgår från en skatteinkomst på inemot 4 200 milj. kr. De avser budgetåret 1960/61 och är gjorda

innan hänsyn kunnat tagas till den ökning som föranletts av de speciella pensionsöverenskommelserna. Det må erinras om att den maximala skattesatsen nu är 65 %.

Maximal skatteprocent	Bortfall i milj. kr.	Bortfall i procent
50	23	0,6
40	90	2,2
30	300	7,1
20	750	18,2

Skulle man slutligen helt ta bort progressiviteten och alltså uttaga skatt över hela linjen efter 10 %, bleve skattebortfallet vid angivna förutsättningar något över 1 600 milj. kr. eller drygt 39 %.

Givetvis ligger de absoluta talen för 1961/62 något högre än de här angivna, och skillnaden är naturligtvis större även relativt sett, ju lägre maximal skatteprocent man räknar med. I stort sett kommer emellertid bilden inte att förändras. Det framgår klart att skattesatser över 30 % — vilka avser inkomster över ca 24 000 kr. för äkta makar och ca 17 000 för ensamstående — har ganska ringa betydelse för statsfinanserna. Om man sålunda konstaterar detta och samtidigt beaktar, att den progression som drabbar de under nämnda tal liggande inkomsterna motsvarar ungefär en tredjedel av den totala direkta statsskatten på fysiska personer, finner man redan häri ett indicium för att progressionen är orimligt hård i de lägen som finnes relativt nära ovanför det proportionella bottenskiktet, dvs. över ca 7 000 kr. i årsinkomst för ensamstående och ca 14 000 för gifta.

I själva verket finner man den hårdaste progressionen i skatteskalen för gifta. Den drabbar just de s. k. mellanskikten. Förhållandet belyses av att skattesatsen är 10 % för beskattningsbara inkomster strax under 8 000 och 27 % för inkomster strax över 12 000 kr. Med en ökning på föga mer än 4 000 kr. stiger alltså marginals-katten till bortåt det tredubbla.

Den egentliga anledningen till att progressionsskärpningen blir så orimligt hård i nyss berörda skikt är att skiktgränserna närmast över 8 000 kr. kommer alldeles för tätt. De två skikten över 8 000 kr. beskattningsbar inkomst omfattar vardera 2 000 kr. Därefter kommer två skikt på 4 000 och så ett på 10 000. Progressionen stiger sålunda ytterst brant omedelbart över 8 000 kr. Det uppkommer en markerad puckel i skatteskalen. Enda sättet att få bort denna är att slå samman de två lägsta av dessa skikt till ett och att därefter sänka skattesatsen i de närmast ovanför liggande skikten, så att inte ett orimligt språng förekommer.

Sedan många år har vi inom högerpartiet lagt fram förslag till skatteskalor som beaktar de här berörda förhållandena. För att begränsa skattebortfallet

har vi emellertid föreslagit en ny skiktgräns vid 25 000 kr. beskattningsbar inkomst. De nuvarande fem skikten närmast över 8 000 kr., omfattande beskattningsbara inkomster på resp. 2 000, 2 000, 4 000, 4 000 och 10 000 kr., skulle därmed ersättas med skikt omfattande resp. 4 000, 4 000, 4 000, 5 000 och 5 000 kr. Det säger sig självt att en sådan skala ger en mycket jämnare och mycket rimligare stegring av progressionen än den nu gällande.

En annan väsentlig fördel i en skatteskala av den typ vi förordat är att gränsen för tudelningsprincipens tillämpning kommer att väsentligt höjas. Gränsen går nu vid årsinkomster på 16 000 å 17 000 kr. Denna gräns har bestått alltsedan 1952, trots att realinkomsterna stigit väsentligt sedan dess och trots att en stark inflation bidragit till att höja de nominala inkomsterna än mer. Enligt den av oss förordade skalan skulle ingående av äktenskap inte i något fall kunna föranleda en skärpning av de två kontrahenternas sammanlagda beskattning förrän vid familjeinkomster överstigande 30 000 kr.

I samband med omsättningsskattens införande företogs vissa justeringar av skatteskallorna i syfte att något lindra den av omsättningsskatten föranledda skatteskarpnings för låga inkomster. Våra tidigare skatteskallor hade självfallet inte beaktat detta. Efter justeringar i skattesatserna för de två lägsta skikten skulle emellertid dessa skalor kunna utgöra ett från olika synpunkter tillfredsställande exempel på hur skalorna borde se ut för det fall man inte har för avsikt att slå in på en helt ny princip för skalornas uppbyggande.

För en översyn av skattesystemet i dess helhet tillsattes under 1960 en särskild utredning, »allmänna skatteberedningen». Uppenbarligen kommer denna att syssla även med skatteskallorna. Det sägs i direktiven för utredningen, att denna inte har såsom uppgift att »göra värderingar om det framtida behovet av statsinkomster eller över det totala skattetryckets omfattning». Under sådana förhållanden kan svårigheter uppstå när det gäller att ge skatteskallorna en rimligare utformning. Man får nämligen räkna med att ett genomförande av högerpartiets skatteskallor med de justeringar i botten-skikten varom vi nyss talat skulle innebära skattebortfall på 700 å 800 milj. kr. Enligt vår mening bör detta inte få hindra skatteberedningen att konstruera skatteskallor som dels eliminerar puckeln i mellanskikten, dels väsentligt höjer gränsen för tudelningsprincipens tillämpningsområde, dels också i lägre inkomstskikt ger skattelättnader av någon betydelse. Vi förordar att riksdagen på denna punkt gör ett uttalande avsett att tjäna skatteberedningen till ledning.

Åberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att — enligt dess mening — allmänna skatteberedningen bör, då fråga blir om konstruktion av nya skatteskallor beträffande fysiska personer, arbeta med den förutsättningen att *dels*

puckeln i mellanskikten elimineras, *dels* gränsen för tudelningsprincipens tillämpningsområde väsentligt höjes, *dels ock* skattelättnader av betydelse ges i de lägre inkomstskikten.

Stockholm den 26 januari 1961

Jarl Hjalmarson

Gunnar Heckscher

T. G. von Seth

Carl Östlund

Tage Magnusson

Ernst V. Staxäng

Eric Nilsson